

اصلاح الگوی مصرف؛ چرا و چگونه؟

هامون شریفی میلانی، کارشناس ارشد مدیریت

رهبر معظم انقلاب هر ساله جهت تدوین فرهنگ جامعه نامی خاص برای آن سال انتخاب می‌کنند. امسال نیز با عنایت به بحران‌هایی که اقتصاد جهانی را تحت تأثیر قرار داده است و همچنین بالا بودن سرانه مصرف انرژی در کشور به نیکی اصلاح الگوی مصرف را به عنوان خطمشی سال برگزیده‌اند.

اصلاح الگوی مصرف که به معنی نهادینه کردن روش صحیح استفاده از منابع کشور است، سبب ارتقای شاخص‌های زندگی و کاهش هزینه‌ها شده و زمینه‌ای برای گسترش عدالت است. بهزاد قره‌یامنی، متخصص بیوتکنولوژی کشاورزی و ایمنی زیستی که واردات بی‌رویه اقلام کشاورزی به خصوص برنج، چای را مغایر منافع ملی می‌داند امیدوار است در سالی که عنوان «اصلاح» آن هم در «الگوی مصرف» را بر پیشانی خود دارد شاهد تغییر رویه مدیران «وارداتچی» باشیم.

مسعود فزون‌بال - کارشناس انرژی اصلاح الگوی مصرف را در دو سطح تولید کالا و مصرف کالا تقسیم‌بندی می‌کند و می‌گوید: در سطح مصرف کالا باید برای فرهنگ‌سازی نحوه مصرف بهینه خصوصاً آب، برق و گاز آموزش صورت گیرد که اجرای این آموزش از طریق مدارس، رسانه‌ها، تولید کنندگان، وزارت نیرو و مشترک گاز بسیار مؤثرتر است.

فزون‌بال در ادامه می‌گوید: مردم ایران به علت پیوند با اعتقادات مقدس دینی به خوبی سنت‌های نهادینه شده را می‌پذیرند و بدان ارج می‌نهند لذا می‌توان در بخش آموزش از تعالیم و آموزه‌های دینی که بر صرفه‌جویی تأکید دارند نیز بیشتر بهره برد.

آمار رسمی تأییدی بر مصرف بیش از حد در کشور است. مطابق آمارها ایران در کل جهان بالاترین میزان «شدت انرژی» را به خود اختصاص داده است. این آمار برای ایران ۱۷ برابر کشوری مثل ژاپن، ۸ برابر اروپا، ۲/۱ برابر چین و ۲/۸ برابر کشورهای آسیای شرقی است.

در مورد سایر منابع نیز وضعیتی مشابه حاکم است. الگوی مصرف آب آشامیدنی بر اساس اعلام بانک جهانی برای یک نفر در سال یک متر مکعب و برای بهداشت در زندگی به ازای هر نفر، ۱۰۰

منابع دیگر اعلام کرده‌اند با وجود مصرف سرانه میانگین ۲۲ کیلوگرم شکر در جهان این رقم در ایران ۲۹ کیلوگرم است. همچنین ایرانی‌ها ۳۰ درصد بیشتر از میانگین جهانی روغن مصرف می‌کنند.

همانطور که مشاهده می‌کنیم مقایسه میزان مصرف در بخش‌های مختلف با سایر کشورها، نشان دهنده وضعیت بسیار نامطلوب مصرف در همه زمینه‌هاست.

و جالب‌تر اینجاست که سالیانه نزدیک به ۱۲/۲ هزار میلیارد تومان یارانه واقعی و ۷۸ هزار میلیارد تومان یارانه پنهان پرداخت می‌شود و در مجموع مبلغ کل یارانه آشکار و پنهان دولت در حدود ۹۰ هزار میلیارد تومان است.

نامگذاری مدبرانه رهبر معظم انقلاب بر سال‌ها طی «سال اخیر، برکات غیر قابل انکاری داشته و حتی در برخی موارد به گفتمان‌سازی و تسری آن به بدنه اجتماع منجر شده است. سلسله نامگذاری‌های سال امیرالمؤمنین، سال امام خمینی، سال نهضت حسینی، سال پاسخگویی سران مؤید این گفته است.

امید است با استراتژی و راهبردی که مقام معظم رهبری در پیام نوروزی خویش تبیین فرمودند شاهد یک عزم جدی در دولت، مجلس و اقشار مردم برای اجرای هر چه بهتر این مهم باشیم. ■

آموزشی اشاره به کاهش مصرف دارند. محمدرضا خباز عصر کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با تأکید بر قانونی کردن اصلاح الگوی مصرف در کشور گفت: اقدامات لازم برای تدوین قانون اصلاح مصرف را می‌توان ظرف ۲ تا ۳ ماه انجام داد و فراهم شدن این امر در تصویب لایحه هدفمند کردن یارانه‌ها کمک مهمی را به نمایندگان مجلس خواهد کرد.

تبریزی مدیرعامل سابق شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی در خصوص مصرف گاز ایران گفته است: ایران بعد از کشورهای آمریکا و روسیه، در رتبه سوم مصرف جهان قرار دارد.

متر مکعب در سال است. بر این اساس در کشور ما ۷۰٪ بیشتر از الگوی مصرف آب مصرف می‌شود.

رئیس کمیسیون انرژی مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری در این خصوص می‌گوید: سال ۸۵ مصرف انرژی نسبت به سال پیش از آن ۹ درصد رشد داشت و در سال ۸۶، این میزان به ۹/۹ درصد بالغ شد.

از نظر مصرف برق، ایران نوزدهمین کشور پر مصرف برق در دنیاست.

کوهکن دبیر بازنشسته آموزش و پرورش دیدگاه انتقادی در رابطه با ترویج این الگو در جامعه دارد. هزینه‌های هنگفتی صرف چاپ بنرها و تابلوهای تبلیغاتی می‌شود. چندین همایش و سمینار در این مورد اجرا می‌شود اما همگی اینها خود مغایر با اصل موضوع است مروجین این راهبرد باید خود الگویی برای جامعه باشند.

دکتر ملکی، استاد دانشگاه علوم اقتصادی در ارتباط با درک مفهوم اصلاح الگوی مصرف نظر دیگری دارد: عده‌ای نقطه این اصلاح را به معنای کاهش می‌دانند در حالی که در برخی از شاخص‌ها نیاز به افزایش مصرف داریم. به عنوان مثال سرانه مطالعه کتاب در کشور در حد بسیار پایینی است و یا از لحاظ تغذیه مواد مورد نیاز بدن مانند شیر با کمبود مواجه هستیم در حالی که تمامی برنامه‌ها، تبلیغات و تیزرهای

سالیانه نزدیک به

۱۲/۲ هزار میلیارد تومان

یارانه واقعی و ۷۸ هزار

میلیارد تومان یارانه

پنهان پرداخت می‌شود و

در مجموع مبلغ کل یارانه

آشکار و پنهان دولت در

حدود ۹۰ هزار میلیارد

تومان است